

8:12	הדלקת נרות שבת: זיו יודק
9:42	מ"צא' שבת
8:34	סוק"ש מנ"א
9:10	סוק"ש נר"א
12:57	חצות

פנינים לפרשה

"דבר אל אהרן ואמרת אליו, בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (ח, ב)

דבר אל אהרן... בהעלותך – והפרשה הבאה קח את הלויים, והפרשה שאלחריי ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, ולא באה סמיכות הפרשיות אלא לסדר המעלות: כי הכהן מעולה ומקודש יותר מן הלוי, והלוי יותר מישראל. (ר' בחיי כד הקמח)

בהעלותך – מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעלי הכהן עומד ומיטיב. רש"י. נאמר מיטיב ולא נאמר מדליק שהדלקה כשרה גם בור וזר אינו זקוק למעלה: שרק הכהן הגדול זקוק למעלה שאסור לו להרים ידיו למעלה מן הציץ שעל ראשו, אבל זר יכול להרים ידיו. (רא"מ מגור)

בהעלותך – ולא נזכר בפרשה אהל מועד, שלא תאמר שבמשכן צריכים מנורה מפני שלא היו בו חלונות אבל בבית המקדש שהיו בו חלונות אין צריכים, כי וכי לאורה הוא צריך. אל מול פני המנורה. של מעלה. יאירו שבעת הנרות. של מטה; ולכן נאמר בהם לשון עלי ולא לשון הדלקה. (ר' בחיי)

בהעלותך את הנרות – שלך גדולה משלהם. הז"ל. שהם חנכו את המזבח פעם אחת ויחידה ואתה מחנך המנורה, מפרק מנקה ומרכיב כל יום. (אוה"ח)

בהעלותך – ולא נזכר בפרשה אהל מועד, שלא תאמר שבמשכן צריכים מנורה מפני שלא היו בו חלונות אבל בבית המקדש שהיו בו חלונות אין צריכים, כי וכי לאורה הוא צריך. אל מול פני המנורה. של מעלה. יאירו שבעת הנרות. של מטה; ולכן נאמר בהם לשון עלי ולא לשון הדלקה. (ר' בחיי)

ויעש כן אהרן – מלמד שלא שינה. רש"י. ההתפעלות הראשונה היא המובחרת ולכן נאמר על אהרן שלא שינה כי עשה המצוה בהתפעלות וברצון כל חייו וממילא באו לו תמיד השגות חדשות, כנאמר אם שמוע תשמע אם שמוע בישן תשמע בחדש. דבר אחר שלא שינה שהיו הרצון והמעשים שוים, שאמרו עשה רצונו כרצונך שיהי המעשה כפי הרצון ולא בשקר: והעושה יותר מהרצון שלו אינו דבר של קיימא דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני: אך אם הוא באמת עושה בכל רצונו אף אם הוא מעט יש בו ברכה; ועל זה נאמר טוב מעט בכוונה. (שפי"א)

בהעלותך את הנרות – בשעה שהכהן ניתכונן להדליק נרות למטה והיי מקריב קטורת הסמים, אז באותה שעה מאירים נרות עליונים ונקשר הכל יחד ושמחה וחדוה נמצאין בכל העולמות. זהו שנאמר שמן וקטורת ישמח לב. (זהר)

בהעלותך את הנרות – ואמרו: שתהא שלהבת עולה מאלי, וכך צריך הרב ללמד לתלמידים ולהבינם עד שיבינו מעצמם דבר מתוך דבר, והשלהבת עולה מאלי מבלי שיצטרך הרב ללמדם. (שערי שמחה)

בהעלותך – ואמרו, הרוצה להעשיר יצפין, וסימנך שלחן בצפון, הרוצה להחכים ידרים, וסימנך מנורה בדרום. הרי רמזו הורדת כח עליון בשלחן גורם להמשיך עושר בעולם הזה אך הורדת כח עליון במנורה ממשיך אור תורה וחכמה עליונה, ולזה הוצרך ציווי נוסף באזהרה על כונת הדלקת המנורה ולכן הזכיר הדלקה בלשון עלי, להורות כי צריך שתעלה מחשבתו עד מנורה עליונה, כי המשכן התחתון וכליו רומזים אל העליונים, שימשוך ממנה אור תורה וחכמה למטה בישראל. (עץ הדעת טוב)

אל מול פני המנורה – פני המנורה זו השבת וימי המעשה צריכים לפנות אל השבת. (הרי"ם)

יאירו שבעת הנרות – יכול תמיד, תלמוד לומר מערב עד בקר; יכול כולם מערב עד בקר, תלמוד לומר לפני ד' תמיד זה נר מערבי שיהי תדיר (דולק תמיד בדרך נס) וממנו מדליקין הנרות בין הערביים. (ספרי)

"וזה מעשה המנורה. מיקשה זהב עד יריכה עד פרוחה מיקשה היא. כמראה אשר הראה ד' את משה כן עשה את המנורה" (ח, ד)

זה – בגימטריא שמונה עשר, גובה המנורה הי שמונה עשה טפחים. כן עשה. כן בגימטריא שבעים, שבעים נרות היו בעשר המנורות שעשה שלמה. כן עשה. עשה בגימטריא שלמה. (בעה"ט)

מיקשה זהב – לדורות מעכב רק המיקשה ולא הזהב ולא כפתורי ופרחי. עשה את המנורה. השתדל בלימודה ועשה אותה בציווי. (רמב"ן)

עשה את המנורה – ובמדרש נעשתה מאלי; וזהו רמז לנר ד' נשמת אדם שעולה היא

למעלה מאלי אם אין לה מונע מצד העוונות; כי הנשמה היא מעשה ד' כמנורה. (כלי יקר)

"קח את הלויים מתוך בני ישראל וטיהרת אותם" (ח, ו)

קח את הלויים מתוך בני ישראל וטיהרת אותם – יש לומר שהלויים היו צריכים טהרה יותר מבני ישראל; שישראל הי להם דין של בני נח עד הלוחות השניים ולא קיבלו טומאה אך בני לוי היו בקדושתם תמיד וצריכים היו מי חטאת להיטהר מטומאת מת. (פנים יפות)

מתוך בני ישראל – שלוש עשרה פעם נאמר בני ישראל בפרשת הלויים לרמוז שהיו ראויים לכלי בחטא העגל ורק על ידי הלויים שקינאו לשמו נתכפר להם לישראל בשלוש עשרה מידות של רחמים, וזהו שנאמר אצל הלויים ולכפר על בני ישראל. (משך חכמה)

"ואתנה את הלויים ... לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד, ולכפר על בני ישראל.... אל הקודש" (ח, ט)

לעבוד את עבודת בני ישראל – אחרי שהבדיל הקב"ה את בני לוי וקירבם לעבודתו חששו בני ישראל שמא הורחקו מעבודתו לכן נאמר משו פעמים בני ישראל בפסוק אחד כנגד חמשה חומשי תורה שהם כאלו חמשה ספרים נפרדים והם תורה אחת, כך כהנים לויים וישראלים עם אחד. (קוצק)

מתוך בני ישראל – הזכיר בפסוק זה חמש פעמים בני ישראל כנגד חמשה חומשי תורה שהם קיום העולם שנברא בה, שנאמר בהבראם בה' בראם. כי לא היתה התורה ראוי להתן אלא לבני ישראל ואין ישראל מתקיימין אלא בשביל התורה, וידוע שהמשכן, הנזכר בפסוק זה, הוא וכליו דוגמא אל העולם הזה. (ר' בחיי)

"ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו" (ט, ב)

ויעשו את הפסח... בין הערביים במדבר סיני – הרי פסח הוא על שם שפסח ד' על בתי ישראל במצרים ולכאורה צריך הי להקריבו בין הערביים לפי אופק מצרים; לכן נאמר כאן בין הערביים במדבר סיני ללמד שהזמן הוא במקום המצוה; וזהו כלל גדול בכל התורה כולה. (משך חכמה)

ויעשו בני ישראל את הפסח – ולמה הוצרך לצוות על הפסח והלא כבר צויה עליו. ונראה כי כוונת הכתוב היא לצד שאמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו ואמרו במכילתא אחד ישראל מומר ואחד גוי במשמע, ומכיון שעשו את העגל ואמרו במס' חולין שכל המודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה ויש מקום לדונם כבני נכר, לזה בא הקב"ה ונתן להם רשות לעשות הפסח. (אוה"ח)

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו – וכיצד עשו את הפסח והרי לא מלו את בניהם שנולדו במדבר בשנה ראשונה, ויש לומר שהואיל ואמרו שבמתן תורה פסקה זוהמתן של ישראל כל העוברים שנולדו עד מעשה העגל נולדו מהולים; והעוברים שמי"ז בתמוז ואילך נולדו כולם לתשעה חדשים בט"ז בניסן, נמצא שערב ערב פסח נולדו כולם מהולים. (פנים יפות תזריע)

"ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא"
טמאים לנפש אדם – ואמרו טמאי מת מצוה היו. לפי שמצינו במדרש שלא מת אחד מישראל ממנין ראשון למנין שני והמת הי' מן הערב רב, ואמרו איזה מת מצוה כל שאין לו קוברים אם כן כל גר שאין לו קרוב הרי הוא כמות מצוה, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן. אם משה לא ידע אהרן ידע, אלא לפני אהרן, שמשה ישאל על ידי אהרן באורים ותומים שכהן גדול נשאל על ידי מלך; אולם במשה עצמו נאמר פה אל פה אדבר בו ולא נצרך לאורים ותומים. (פנים יפות)

טמאים לנפש אדם – נדב ואביהוא היו לגגול מצד נפש אדם. האר"י ז"ל. כי מתגלגל נפש ורוח ונשמה והם היו מגולגלים מצד נפש אדם הראשון וזהו שנאמר וישאום בכתנותם הם כתנות אור, שהציצו ומתו. כלומר שקרבו כל כך אל הקודש בעומק השגתם עד שנשארו דבקים למעלה, והם תיקון אדם הראשון. (שלי"ה)

"ויאמרו האנשים ההמה אליו, אנחנו טמאים לנפש אדם, למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ד' במועדו בתוך בני ישראל"
למה ניגרע – לדעה שהיו אלה נושאי ארוננו של יוסף טענו הרי הוא שאמר פקוד יפקוד והוא שאמר והעליתם את עצמותי היתכן שעל ידו נגרע מלהקריב קרבן ד'. (משך חכמה)

למה ניגרע – אם מותר לנו לשבת עם ארוננו של יוסף במחנה ישראל ואף במחנה לוי' למה לא נקריב את הקרבן, ואפילו לא נאכל אותו למה נהי' כערלים. (אברבנאל)

למה ניגרע – וכשטענו למה ניגרע ניתן להם פסח שני. פסח ראשון הי' על ידי אתערותא דלעילא וכל שלושים היום מפסח ראשון עד פסח שני ניזונו אבותינו במדבר מהחרדה שהוציאו ממצרים משירי מצוה, מקדושת פסח ראשון עד פסח שני שפסקה החרדה וניתן להם המן. אולם פסח שני כאן בא מאתערותא דלתתא, למה ניגרע. (ר"צ הכהן)

"דבר אל בני ישראל לאמור. איש איש כי יהי טמא לנפש, ו בדרך רחוקה לכם, או לדורותיכם, ועשה פסח לד'" (ט, י)
דבר אל בני ישראל – בני ישראל עושין פסח שני ולא הנשים, שהנשים בפסח שני הן רשות ולא חובה. (מדה"ג)

וכי יהי טמא לנפש – ולמה לא נאמר בסיני דין פסח שני, אלא במתן תורה (לפני חטא העגל) פסקה זוהמתן של ישראל ולא היו זקוקים למשכן ומקדש, וכמו שדרשו אבוא אליך וברכתך אפילו יחיד ועוסק בתורה; וממילא הי' יחיד כציבור והי' יכול להקריב קרבן פסח גם בטומאה ורק אחרי חטא העגל משחזרו לסורס הי' צורך במשכן ונולד דין של ציבור. ולדעה שהטמאים היו אליצפן ועוזיאל התגלגלה זכות על ידם שמיתת נדב ואביהוא היתה כפרה על חטא העגל. (משך חכמה)

"על פי ד' יסעו בני ישראל ועל פי ד' יחנו, כל ימי אשר ישכון הענן על המשכן, יחנו" (ט, יח)
על פי ד' יסעו ועל פי ד' יחנו – ואחר כך הוא אומר על פי ד' יחנו ועל פי ד' יסעו, יש רמז מוסר כאן שעל כל פעולה או תנועה שהאדם עושה יאמר אי"ה או בעזרת השם, נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו ובשעת מעשה בכל פעולותיו. (שלי"ה)

"ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים, ושמו בני ישראל את משמרת ד' ולא נסעו" (ט, יט)
ובהאריך הענן – ואחר כך הוא אומר ויש אשר יהי הענן מערב עד בוקר. מספר שבחם של ישראל שאם חנו שנה שלמה במקום אחד לא רצו לנסוע מאותו מקום כי לא הי' זה רצון ד'. ואך אם חנו רק לילה אחד במקום ולא הספיקו לנוח מעמל הנסיעה, משנת עלה הענן רצו לנסוע כי הי' זה רצון ד'. (אוה"ח)

"ויש אשר יהי הענן מערב עד בוקר, ונעלה הענן במוקד ונסעו. או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו" (ט, כא)
ויש אשר יהי הענן מערב עד בוקר – ולפני כן ויש אשר יהי הענן ימים מספר, ולפני כן ובהאריך הענן. והטעם בזה לפי מאמר אנשי אמת שטעם העברתם במדבר הי' לברר ניצוצי הקדושה השבויים ביד שוכן צ"י ועל כן יהודע נסתרות הי' משער שיעור אשר יספיק לביורר במקום ההוא אם מעט ואם הרבה והיו מתעכבים כפי הצורך. גם לא היו חונים אלא במקום שיש לברר ולא במקום שיספיק בו הברור במשך זמן הילוכם בו. (אוה"ח)

"עשה לך שתי חצוצרות כסף, מיקשה תעשה אתם. והי' לך למקרא העדה ולמסע את המחנות" (י, ב)
עשה לך – עם כל אחד ואחד בישראל ידבר, שתי חצוצרות. הם הקנה והושט; דרך הקנה מוציא הקול ודיבורי תורה מלמטה למעלה, ודרך הושט מכניס המאכל והמשתה מלמעלה למטה, הקנה לבן והושט אדום מבחוץ וציוהו ששניהם יהיו מיקשה אחד בעסק התורה ככסף לבן, שעל ידי שאינו רודף אחרי המאכלים, אלא כדי סיפוק להיות לו כח לעסוק בתורה, ואז נחשב כאילו גם הושט

נעשה קנה ואז יתקיים בך קנה חכמה, מן הימין, קנה בינה, מן השמאל. (עץ הדעת טוב)

"ותקעתם תרועה שנית ונסעו המחנות החונים תימנה. תרועה יתקעו למסעיהם" (י, ו)
ותקעתם תרועה... תרועה יתקעו – אמר ר"י תקיעה ותרועה דבר אחד הם והכמים אומרים תקיעה לחוד ותרועה לחוד, ומה שנאמר ותקעתם תרועה, פשוטה לפני תרועה, ומה שנאמר תרועה תתקעו, פשוטה אחרי תרועה. (עריכין)

תרועה יתקעו למסעיהם – תרועה היא רמז למידת הדין והיא המנצחת במלחמות וכתוב וכי תבואו מלחמה בארצכם, והרעותם, וכן נפלה חומת יריחו בתרועה. ובהקלה את העם ראויים לתקיעה כי הפשוטה רמז למידת הרחמים כי ימינו פשוטה לקבל שבים, וכתוב וביום שמחתכם, ותקעתם, כי המלחמה תרועה והמועדים והשמחה לרחמים.

"וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חודשיכם, ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם. והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם, אני ד' אלקיכם" (י, ז)

וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חודשיכם – ואמרו בספרי וביום שמחתכם זו השבת, ומונה בפסוק אחד שבת ומועדים וראשי חודשים, וזהו שאמרו שכל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה לראש השנה חוץ מתשרי' שאם הוסיף מוסיפין לו ואם פחת פוחתין לו. תשרי: תלמוד תורה, שבת ראשי חודשים, ימים טובים. (תוס' ברכה)

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג)

"מכל האדם אשר על פני האדמה" – ולא מן המלאכים (ספרי)
לפלא יחשב. אדון הנביאים, אשר הוציא את ישראל ממצרים, קרע להם את היס, קיבל תורה מן השמים, ומנהיג את העם וניצב בראשו – כיצד אדם כזה יכול להחזיק עצמו לקטן שבכולם.

ברם, התביעה שנתבע האדם להתעלות בעבודת ה' ולהגיע להשגות נעלות הריחי בהתאם ובמידה לכוחו ולמעלתו. אדם פשוט ונחות-דרגה מהמון העם לא ייתבע על כך שלא הגיע להשגות ולמדרגות שהגיע אליהן אדם רם מעלה ולעומת זאת, אדם שמעלתו גבוהה והשגותיו נעלות לא יוכל לפתור עצמו בכך שהגיע למדרגת אדם מן השוק. מאדם שכזה התביעה מלכתחילה רבה יותר, והוא חייב להתעלות על פי מעלתו – הוא.

משה רבינו, דוקא על שום מעלתו הרמה עד כי זכה לעלות השמימה, הבין כי התביעה ממנו בעבודת ה' רבה לאין שיעור ולאין קץ מן התביעה שנתבע אדם מן השורה, אשר הוא "מעל פני האדמה" ולא זכה לעלות השמימה.

כשהתבונן משה רבינו בעצמו על פי השקפה וראיה זו, גרס לו הדבר להחזיק עצמו לקטן במילוי חובו, ביחס לתביעה הנעלה והעל-טבעית שנתבע אדם כמוהו אשר זכה לעלות השמימה.

כשמתבוננים יפה רואים שהיתה פחיתות בתלונה זו." (אוה"ח)

הליכות והלכות

דיני ביטול גויים

חז"ל גזרו איסור אכילה על אוכל, שנתבשל ע"י גוי. אפילו אם המאכל כשר מבחינת מרכיביו או אפילו אם בושל בביתו של ישראל ובכליו של ישראל. (בכדי שלא יהיה קירוב דעת בין ישראל לגוי ואין חילוק אם עובד ע"ז או נוצרי או מוסלמי).

* לא כל מאכל נאסר בביטול גוי. חז"ל אמרו שהם גוזרים רק בשני תנאים:

א. מאכל שאינו נאכל חי וחייב ביטול. אם אכל דבר שנהוג לאוכלו חי לא חל איסור בביטול של גוי. כגון: גבינה, חלב, פירות, ירקות ומים אולם דבר שאינו נאכל חי איסור בביטול של גוי כגון: ביצים, דגים, בשר, אורז, שום (ויש המתירין בשום). תפוחי אדמה וכן ציפס עבה.

ב. מאכל העולה על שולחן מלכים, או הנאכל בסעודות חשובות. אולם מאכל שאין מחשיבין אותו מותר. ולכן דייסא, סרדינים, תירס, פופ קורן, ציפס (חטים מפורסות דקות) של תפוחי אדמה ושוקולד מותר.

* האיסור חל על ביטול אבל מאכל שגוי עישן אותו או כבש אותו אין איסור. אולם כתבו הפוסקים, שביטול בקיטור או בחשמל או במיקרוגל דינו כביטול ממש ונאסר.

* באופן בו יש איסור ביטול נחלקו מרן השו"ע (מנהג הספרדים) והרמ"א. לדעת מרן השו"ע, צריך ישראל לעזור בעצם הביטול כגון: להניח את הסיר על האש, או לערבב את האוכל ולקרב בישולו. כן יש מתירין אם הגוי שם על הכיריים ואח"כ הדליק ישראל ויש אוסרין בזה אבל לדעת הרמ"א (וכן נהגו האשכנזים) מספיק שישראל ידליק את האש ואז אפילו הניח הגוי ועשה הכל זה מותר. הספרדים פוסקים כדעת מרן ולכן יש להזהר שלא יסתפק בהדלקת האש ע"י יהודי אלא גם יניח את הסיר או יערבב בסיר. ואפילו מתארח אצל נוהג כרמ"א אסור לו לאכול את רק הדליק ישראל. ולכן צריך להזהר בחתונות ובמסעדות להקפיד לפי מנהג הספרדים.

* לגבי שתיית תה וקפה, שבושל ע"י גוי, כתב הי"ב איש חי זצ"ל שמצד הדין יש מקילין וכן נהגו, אך המחמיר שלא לשתות, תבוא עליו הברכה.

* יש לציין שדינים אלה נאמרו רק לגבי ביטול, אך לגבי אפיה, הדין הוא שאפילו הדליק ישראל את האש ואפה הגוי לכוי"ע אין איסור, וזה נחשב פת ישראל. לכן במאפיה מספיק שיהודי יבעיר את האש בתחילת היום. אבל יש דברים, הדומים לזה ואסורים כגון: סופגניות, שמטגנים בשמן עמוק, אין זה נחשב כאפיה אלא כביטול ולכן על היהודי להכניס את הסופגניות לשמן. וכן בצק שבתוכו בשר או תפוי"א לא מבושלים ואח"כ אופין אותם. מכיון שמבשלים התפוי"א בתנור עם הבצק וחל איסור ביטול גוי. וצריך לדעת הספרדים שיהודי יניח בתנור!

(אבות ד, ו), ומדוע גבי משה רבינו לא כתוב רק פעם אחת – 'והאיש משה ענו מאד' ולא נאמר ב' פעמים 'מאד מאד'. וכך השיב:

את מאמר המשנה: 'יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכלל חיי העולם הזה' (שם שם, יז), פירש רבינו הגר"ח מוואלוז'ין, שאם יתקבצו כל תענוגי העולם הזה יחדיו, עדיין לא ישתוו ל'קורת רוח' של שעה אחת בעולם הבא.

על ידי זה אפשר לפרש את עדותה של התורה במשה: 'והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. דהיינו, אם תתקבץ כל העונה של כל

לכאורה, מה היתה תלונתם של האספסוף "זכרנו את הדגה". והרי רבותינו אמרו (יומא עה.), שכל טעם שביקשו לטעום במו, די היה אם היו חושבים על כך, ומיד היו חשים טעם זה באוכלם את המן. ואם כל כך התאוו לדגים, יכלו לחשוב על טעם הדג ולחוש זאת באכלם את המן.

אלא כבר דרשו שם חז"ל על הפסוק "המאכילך מן במדבר למען ענותך" (דברים ח) – אוכל ומעונה, כי אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל (שם עד:).

אכן מראית עין היא העיקר ואין בטעם ממש בלי לראות את המאכל, כמו שאמר שלמה המלך בקהלת (א, ח): "לא תשבע עין לראות" – מכאן שיש "שביעה" בעין.

ומכיון שנאמר בישעיהו (כח, יג) "וקראת לשבת עונג", הרי אם יאכל מאכלי שבת בחשבה בלא שיוכל לראותם, לא יוכל להתענג עליהם ולא יקיים "עונג שבת" כהלכתו. לפיכך אמר המדרש: "מכאן שמדליקים נרות בשבת", כדי שיאכל את סעודת השבת באורה, ותשבע עינו בראותו מאכלי השבת. (חיד"א, דבש לפי)

"זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים" (יא, ה)

כתב בעל"צרור המור:

"ראיתי שרבינו משולם בהיותו רופא למלך ערב, אמר לו המלך: אבותיך היו כפויי טובה, כי מאחר שהיה להם מן, לחם אבירים, איך ביקשו ותבעו קשואים ושומים. אמר לו רבינו משולם: למחר אשיבך.

"הלך אל השר הממונה על מאכלי המלך ואמר לו: אני מצוך שלא תתן למלך שומים אחר סעודתו כמו שהוא רגיל, לפי שזה צורך בריאותו של המלך. כאשר ראה המלך שלא הגישו שום לסעודתו, כעס מאד על הממונה ושאל אותו מדוע החסיר שום מסעודתו. השיב לו הלה, שהרופא היהודי, הוא אשר הורה לעשות כך. שלח המלך לקרוא לרבינו משולם ושאל אותו: מדוע נתת הוראה שלא לתת לי שום, והרי יודע אתה שאין דעתי מתיישבת בסעודה ללא אכילת שום.

השיב לו רבינו משולם: אדוני המלך, השמע לאוזנך מה שפיך מדבר. אתה כעסת עלי פעם אחת על שמנעתי ממך מלאכול שום, ואילו אבותי שהיו אוכלים מן ארבעים שנה, בלי שום דבר אחר זולתו, מה יעשו. אמר לו המלך: אתם אמת ותורתכם אמת.

ב"יקלוט מעם לועז" המביא את המעשה, מסיים ואומר: "והנה תשובה זו השיב רבי משולם למלך רק כדי לסתום טענתו, אבל

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם" – כיון שהוא זכה לעלות השמימה, וממילא התביעה ממנו גדולה עד בלי שיעור וקץ, לעומת שאר הבריות אשר הם רק "על פני האדמה".

וזהו שמוסיף ודורש הספרי: "מכל האדם אשר על פני האדמה" – יולא מן המלאכים, שהרי מקום משכנם בשמים ולעומתם אין משה מיוחד ונעלה במעלתו. (חפץ חיים)

"והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג)

רבי רפאל מברשד היה אומר: על כל חטאי אוכל למצוא תרוצים בעולם הבא, אך לא על הגאווה. כשישאלוני בבית דין של מעלה: למה לא עסקת בתורה. אענה: לא ידעתי תורה, בור ועם הארץ הייתי, כשישאלוני למה לא עבדת את ה' על ידי תפילות ומעשים טובים? אענה: לא היה לי פנאי, טרוד הייתי למצוא טרף לבני ביתי. וכשישאלוני שוב: למה לא סגפת עצמך ולא ישבת בתעניות? אענה: חלוש הייתי והיה חשש של סכנת נפשות. ושישאלוני: למה לא נתת צדקה? אענה: לא היה בידי לתת, עני ואביון הייתי. אך כשישאלוני: עם הארץ קבצן וחלש שכמותך, למה נתגאית כל כך, מה מקור הגאווה שלך? על כך לא יהיה לי כל תרוץ ולא אוכל לענות כל מענה. (ספר החסידות)

"והאיש משה ענו מאד" (יב, ג)

צא ולמד גודל מעלתו ורוממותו של משה רבינו.

לאחר שציוה הקב"ה את משה שיכתוב "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", נכתב פסוק זה בתורה על ידי משה, ועם כל זאת עודנו "ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

(רבינו ירוחם ממי)

"מכל האדם אשר על פני האדמה" (יג, ג)

על מה ראה הכתוב צורך להוסיף "אשר על פני האדמה".

כשמנהיג האדם עצמו בענוה, יכול הדבר לנבוע מתוך סיבה חיצונית כלשהי, כאשר לאמיתו של דבר אין ענוה זו אמיתית וכנה. כנגד זה העידה התורה על משה רבינו ע"ה, שהיתה מידת הענוה טבועה בנפשו לא מתוך סיבה חיצונית כלשהי, אלא שבאמת ובתמים היה עניו, כל נפשו היתה כעפר לכל, ומתוך כך לא הרגיש הקפדה כלשהי כאשר פגעו בו ובכבודו.

"מכל האדם אשר על פני האדמה" – כאדם שאינו עוד "על פני האדמה"; כמת זה אשר אינו יודע ואינו מרגיש. וכבר אמרו חז"ל: כל המספר אחרי המת כאילו מספר אחרי האבן – דלא ידעי (ברכות יט).

וזהו ששינו: שאל אלכסנדרוס מוקדון לחכמים: מה יעשה האדם ויחיה. השיבוהו: ימית עצמו (תמיד לב.). דהיינו, ישפיל עצמו עד שיהיה כעפר וכמת אשר אינו מרגיש תחושת עלבון כלשהי כאשר פוגעים בו ובכבודו.

מידה זו – מידתו של משה רבינו היתה. (הנצי"ב מוואלוז'ין, העמק דבר)

מעיד רבי זליג ראובן בנגיס, ראב"ד ירושלים:

"בשבת בבית המדרש פה עיר ממל הקשו לי מה שאמרו במשנה: 'מאד מאד הוי שפל רוח'

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי המרים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

– כבוד אמיתי הוא!! אם יש כאן אחד כזה, הוא אינו מתאים ללמוד בשיעור שלי! - - אבל, ממשיך פאר הדור והדרו ואומר לתלמידיו, אל תחשבו שאדם הלומד תורה אינו זוכה לכבוד; בווא ואספר לכם מה הוא כבוד אמיתי.

מיד ברדתי מהמונית שהשיבה אותי מהמבחן של ידגל ירושלים לביתי בשכונת שערי חסד, מנופפים לי בני הבית בידיהם, דרך החלון, שממתינה לי שיחת טלפון דחופה. עליתי במהירות בגרם המדרגות, והרמתי את השפופרת, והנה אני שומע לחרדתי את קולו של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין שליטי"א, שהתקשר מאמריקה.

ומה אתם חושבים, תלמידים יקרים, שהוא ביקש ממני הקטן, היושב בארץ ישראל!

במהלך אותו יום שאל ר' משה על ידי כמה עסקנים בענין הלכתי סבוך, ובמשך שעות ארוכות עמל ויגע לעיין בראשונים, ובאחרונים כדי להשיב להם תשובה ברורה, אבל לא רצה לשגר להם תשובה סופית עד שישמע את דעתי בענין!

אז אני שואל אתכם, תלמידי החביבים, מה מצטייר בעיניכם ככבוד גדול יותר, היהס שהושלך באולם' ושתואר בעיון, או שמא העובדה שהגר"מ פיינשטיין ממתין לשמוע את דעתי בנושא הלכתי!! הלא חז"ל אמרו 'אין כבוד אלא תורה'!

הת"ח מספר שדברי הגר"ש עשו רושם עז במיוחד על כל הבחורים שנכחו בשיעור באותה עת. (ברכי נפשי עמ' רלו, רלה)

פעם נכנס מרן זצ"ל לשיעור היומי שלו בישיבת 'קול תורה', ואמר: 'ראיתם תלמידי את העמוד הראשון של עיתון 'המודיע' שהופיע הבוקר?'

הבחורים, כך מספר לנו הת"ח, היו המומים. הם לא התכוונו לשאלה שכזו...

וראש הישיבה המשיך: 'ראיתם את הדיווח שהופיע בעיתון על המבחן הפומבי שערכה תנועת 'דגל ירושלים' של הרב מנחם פרוש?'

והתלמידים, אינם יודעים כבר את נפשם מרוב השתאות למשמע דברי רבם הגדול. השלב הבא הפתיע אותם יותר מכל.

הגר"ש מוציא את גזיר העיתון מכיסו, ומראה לבחורים את הידיעה שפורסמה, וכשעל פניו בת-צחוק מהסוג שרק מרן זצ"ל הסכים לה, הוא פונה לבחורים ואומר:

'תשמעו מה כתוב כאן, בידיעה הזו, ואני מצטט בפניכם מילה במילה: הס הושלך באולם בעת שמרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך שליטי"א, פאר הדור והדרו, נכנס לאולם... כל הנוכחים עומדים על רגליהם בהתרגשות רבה ופוצחים בשירה אדירה 'שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד'....

וזה עוד לא הכל, אומר הגר"ש לתלמידיו בישיבה. אני ממשיך לצטט: גם כשיצא מרן שליטי"א קם כל הקהל על רגליו וליווה את הגאון במבטי הערצה והערכה, והשירה לכבודו של מרן נמשכה כמה דקות לאחר צאתו מן האולם'...

עד כאן הציטוט מן העיתון, אומר הגר"ש לתלמידיו, שלא הבינו עדיין אל-נכון את כוונת רבם הגדול, ולשם מה הטריח את עצמו לתחוב את העיתון בכיסו, ולהקריאו בתחילת השיעור.

בני הבית נופפו בידיהם

לפתע קם ר' שלמה-זלמן מכסאו, ופונה שוב אל הבחורים, תוך שהוא מנופף בשתי ידיו ופניו מתלהטות:

אני רוצה לשאל אתכם, האם מישהו כאן בשיעור הזה חושב שהכבוד שעשו לי באולם

מדרשי חכמים

בהעלותך את הנרות - כשהשלים משה המשכן והעמידו מיד הבהיק אור גדול, הוא אור השכינה, מיד התבייש אהרן ואמר אני לא יכולתי להסתכל באור והוא מצוה אותי להדליק נר, אמר לו הקב"ה בהעלותך, כדי לזכותך.

יאירו שבעת הנרות - הדלקתי לפניכם במדבר, שנאמר ודי' הולך לפניו וגוי והדלקתם לפני במשכן ואני פורע לכם לעתיד לבוא: כי הנה החושך יכסה ארץ... ועליך יזרח ד', ואיני מוסר אתכם לאור החמה והלבנה, שנאמר לא יהי לך עור השמש לאור. (מדרש)

והעבירו תער על כל בשרם - משום שהם מזרוע שמאל וצד הדין וכל מי שבא מצד הדין צריך שלא יגדל שער משום שמרבה דין בעולם, ולפיכך אשה צריכה שלא ייראו שערותיה לחוץ וצריכה לכסות שערותיה ואז מתברכים כל אלו הבאים מצד הדין. ועל כן כתוב בלויים וכה תעשה להם לטהרם... והעבירו תער. ולמדנו שהלויים אינם עולים למקומם עד שיניפו אותם הכהן, משום שהימין מנהיג את השמאל. (זהר)

מעשה חכמים

ר' שלמה-זלמן הוציא את גזיר העיתון מכיסו והחל לקרוא לפני התלמידים... סיפר לנו אחד מתלמידיו של מרן הגר"ש אויערבך זצ"ל, המשמש כיום כר"ם באחת הישיבות בירושלים.

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יד סיון	יג סיון	יב סיון	יא סיון	י סיון	ט סיון	ח סיון
רבי חיים מוולוז'ין תלמיד הגר"א מח"ס נפש החיים רבי נסים יגן ר"י קדוילת יעקב	רבי יעקב מצפי ראב"ד העדה החרדית הקפדנית רבי אפרים מוילנא מח"ס שער אפרים	רבי דוד פארדון מח"ס שושנים לדוד רבי אברהם וינברג האדמו"ר מסלונים י"ם	רבי יצחק יעקב ויים ראב"ד י"ם	רבי עזרא תררי רפול מחכמי אר"צ המקובלים רבי אלעזר רוקח אב"ד אסטמירם מח"ס מעשה רוקח רבי יצחק אלפסי הר"ף	רבי יעקב חיים סופר מח"ס כף החיים רבי משה רבקה'ש מח"ס באר הגולה	רבי משה חיים סבו של הבן איש חי
שקיעה 8:31						שקיעה 8:29

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה